

Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича

Географічний факультет

Кафедра геодезії, картографії та управління територіями

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан географічного факультету
Мирослав ЗАЯЧУК
“29” серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Земельні ресурси та розвиток агробізнесу»

(назва навчальної дисципліни)

Обов'язкова

(вказати: обов'язкова / вибіркова)

Освітньо-професійна програма «Регіональний розвиток і просторове планування»
(назва програми)

Спеціальність С 6 «Географія та регіональні студії»

(вказати: код, назва)

Галузь знань С «Соціальні науки, журналістика та інформація»

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший бакалаврський

(вказати: перший бакалаврський/другий магістерський)

географічний

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Робоча програма з предмету «Земельні ресурси та розвиток агробізнесу» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Регіональний розвиток і просторове планування» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності С 6 «Географія та регіональні студії» галузі знань С «Соціальні науки, журналістика та інформація» затвердженої Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (Протокол № 5 від 28 квітня 2025 року), на основі: Геодезія та землеустрій : програмні та методичні матеріали за ред. П.О. Сухого, С.М. Білокриницького, К.В. Дарчука. Чернівці : Чернівецький національний університет, 2019. С. 112-123.

Розробник: Сухий Петро Олексійович, доктор географічних наук, професор кафедри геодезії, картографії та управління територіями

Погоджено з гарантом ОП «Регіональний розвиток і просторове планування»

Гарант ОПП
«Регіональний розвиток
і просторове планування»

(підпис)

Іван КОСТАЩУК
(ім'я та прізвище)

Затверджено на засіданні кафедри геодезії, картографії та управління територіями
Протокол № 1 від «28» «серпня» 2025 року

Завідувач кафедри

(підпис)

Костянтин ДАРЧУК
(ім'я та прізвище)

Схвалено методичною радою географічного факультету

Протокол № 1 від « 28 » « серпня » 2025 року

Голова методичної ради
географічного факультету

(підпис)

Наталія АНДРУСЯК
(ім'я та прізвище)

□ Сухий П.О.2025 рік

Мета і завдання вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Земельні ресурси та розвиток агробізнесу» є формування у студентів знань про значення земельних ресурсів у житті людини, їхнє місце у структурі природно-ресурсного потенціалу, структурно-функціональні особливості та вплив на розвиток агробізнесу.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Земельні ресурси та розвиток агробізнесу» є:

- розкриття студентам змісту курсу «Земельні ресурси та розвиток агробізнесу» як наукової дисципліни;
- вивчення підходів до класифікації одиниць земельного фонду та їхніх діагностичних ознак;
- розкриття компонентної структури земельних ресурсів напрямків охорони земельного фонду держави, особливостей формування та функціонування ринку землі;
- вивчення основних етапів становлення земельного кадастру, його змісту та призначення, видів і принципів, ознайомлення з основними законодавчими та нормативними документами, які регламентують його функціонування;
- вивчення складових частин державного земельного кадастру та завдань покладених на них, розуміння його ролі у сучасному стані регулювання земельних відносин в Україні;
- формування знань зі стратегії і тактики аграрної політики, основ теорії і практики управління в реформованих сільськогосподарських підприємствах;
- розвиток умінь діагностувати господарську систему, розробляти й оцінювати господарські рішення.

Компетенції якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти в процесі вивчення дисципліни

У результаті вивчення дисципліни «Земельні ресурси та розвиток агробізнесу» студент повинен:

знати:

- законодавчі та нормативні документи, які регламентують функціонування земельного кадастру в Україні;
- категорії земельного фонду та їхні діагностичні ознаки;
- особливості формування сучасної структури земельного фонду України та територіальні особливості використання природно-ресурсного потенціалу території;
- особливості формування земельного фонду населених пунктів та напрямки його раціонального використання;
- правові засади формування та функціонування ринку землі в умовах ринкової економіки; систему державного регулювання платного землекористування як чинника управління земельно-майновим комплексом на регіональному та локальному рівнях;
- предмет, об'єкт, завдання та функції суб'єктів агробізнесової діяльності;
- форми власності та особливості сучасної організації бізнесу в агропромисловому виробництві;
- загальні принципи та особливості управління в агропромисловому комплексі;
- особливості реалізацій функцій управління підприємствами агробізнесу в Україні;

вміти: визначати структуру та особливості використання земельних ресурсів, а отримані результати зображувати різними картографічними способами;

діагностувати основні категорії земель залежно від їх цільового призначення в природі;

- виокремлювати та розмежовувати повноваження органів державної влади та місцевого самоврядування у сфері земельних ресурсів та управління в розвитку АПК;
 - користуватися формами статистичної звітності Державного агентства земельних ресурсів України та місцевих органів земельних ресурсів;
 - опрацьовувати відомості щодо розподілу земель за формами власності та видами користування;
 - обчислювати значення величин залучення земель до господарського обігу, показники продуктивності, ефективності та рентабельності використання земельно-ресурсного потенціалу території, розраховувати сумарну екологічну стійкість земель;
 - читати кадастровий план земельної ділянки;
- зображувати категорії земельних ресурсів на планово-картографічній основі;
- визначати відмінності між організаційно-правовими формами в сучасному агробізнесі;
- визначати баланс між виробництвом та споживанням основних видів продуктів харчування та використання сільськогосподарської продукції;
 - зображувати за допомогою різних картографічних способів та засобів основні показники розвитку АПК.

Програмні компетенції

Загальні компетенції:

ЗК01. Здатність вчитися й володіти сучасними знаннями.

ЗК09. Здатність працювати автономно

ЗК10. Навички здійснення безпечної діяльності

Спеціальні (Фахові) компетенції:

СК 1. Здатність брати участь у плануванні та виконанні наукових та науково-технічних проєктів, в тому числі міжнародних, що будуть висвітлювати особливості впливу глобалізації на регіони та просторові моделі їх економіки

СК 5. Здатність аналізувати склад і будову геосфер (у відповідності до спеціалізації) на різних просторово-часових масштабах, а саме проводити географічний аналіз природних та суспільних об'єктів і процесів у різних просторово-часових масштабах, розуміти основні процеси, що відбуваються у географічному просторі на різних рівнях його організації.

СК 6. Здатність інтегрувати польові та лабораторні спостереження з теорією у послідовності: від спостереження до розпізнавання, синтезу і моделювання. СК10. Здатність здійснювати моніторинг та оцінку земель.

СК 8. Самостійно досліджувати природні матеріали та статистичні дані(у відповідності до спеціалізації) в польових і лабораторних умовах, описувати, аналізувати, документувати і презентувати результати.

СК 12. Здатність здійснювати педагогічну діяльність та викладати дисципліни професійної підготовки у загальноосвітніх навчальних закладах.

Програмні результати навчання:

ПР 01. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії географії, а також світоглядних наук.

ПР 02. Знати і розуміти основні види географічної діяльності, їх поділ.

ПР 03. Пояснювати особливості організації географічного простору та знати базові уявлення про територіальну організацію суспільства, концепції територіальних структур.

ПР 07. Визначати основні характеристики, процеси, історію і склад ландшафтної оболонки та її складових.

ПР 08. Застосовувати моделі, методи фізики, хімії, геології, екології, математики, інформаційних технологій тощо при вивченні природних та суспільних процесів формування і розвитку геосфер.

ПР 10. Знати цілі сталого розвитку та можливості своєї професійної сфери для їх досягнення, в тому числі в Україні, а також особливості процесів глобалізації економічного, соціального, політичного, культурного і духовного розвитку людства, головні закономірності розвитку глобальних проблем та глобалістики.

ПР 11. Дотримуватися морально-етичних аспектів досліджень, чесності, професійного кодексу поведінки.

ПР 18. Вміти професійно застосовувати географічно-наукові знання і практичні уміння й навички дисциплін фізико- та суспільно-географічно циклу у педагогічній діяльності.

Опис навчальної дисципліни

Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	1	2	4	120	30			14	76		залік

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі						
л		п	лаб.	інд.	с.р.	л		п	лаб.	інд.	с.р.			

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. ЗЕМЕЛЬНІ РЕСУРСИ УКРАЇНИ												
<i>Тема 1. Роль і місце земельних ресурсів у суспільному виробництві та функціонуванні біосфери.</i>	11	2		3		6						
<i>Тема 2. Основне цільове призначення та категорії земель в Україні.</i>	12	4		2		6						
<i>Тема 3. Розподіл земельного фонду України між: землевласниками та землекористувачами.</i>	9	2				7						
<i>Тема 4. Земельні угіддя та їх класифікація.</i>	9	2		2		5						
<i>Тема 5. Ринок землі в Україні.</i>	8	2				6						
<i>Тема 6. Оренда землі в Україні.</i>	10	2				8						
Разом за змістовим модулем 1	69	14		7		38						
Змістовий модуль 2. РОЗВИТОК АГРОБІЗНЕСУ В УКРАЇНІ												
<i>Тема 1. Теоретико-методологічні основи функціонування АПК.</i>	5	2				3						
<i>Тема 2. Особливості територіальної організації основних сфер агробізнесу.</i>	6	2				4						
<i>Тема 3. Сільське господарство - основа розбудови агробізнесу</i>	9	2		2		5						
<i>Тема 4. Загальна оцінка й структура рослинницько-продуктових та тваринницько-продуктових підкомплексів України.</i>	10	2		3		5						
<i>Тема 5. Економічний механізм АПК.</i>	9	2		2		5						
<i>Тема 6. Географічні особливості становлення різноукладності в умовах аграрної реформи.</i>	7	2				5						
<i>Тема 7 Наукові основи суспільно-географічного дослідження інвестиційної діяльності в агробізнесі</i>	8	2				6						
<i>Тема 8. Прогнозування і планування розвитку системи ведення сільського господарства.</i>	7	2				5						
Разом за змістовим модулем 2	61	16		7		38						
Усього годин	120	30		14		76						

Тематика лекційних занять з переліком питань

№ з/п	Назва теми
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. ЗЕМЕЛЬНІ РЕСУРСИ УКРАЇНИ	
1	Тема 1. Роль і місце земельних ресурсів у суспільному виробництві та функціонуванні біосфери. Суть значення та кваліфікація природних ресурсів. Поняття про природно-ресурсний потенціал його соціально-економічну оцінку та використання. Природно-господарська характеристика земельних ресурсів України. Економічна оцінка земельних

	ресурсів
2	Тема 2. Основне цільове призначення та категорії земель в Україні. Землі сільськогосподарського призначення. Землі громадської та житлової забудови. Землі природно-заповідного фонду України. Географія земель оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення. Землі лісового та водного фонду. Землі промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення.
3	Тема 3. Розподіл земельного фонду України між: землевласниками та землекористувачами. Основні категорії землевласників, землекористувачів у період реформування земельних відносин. Класифікаційні ознаки землевласників та землекористувачів. Сучасний розподіл земельного фонду України між землевласниками та землекористувачами.
4	Тема 4. Земельні угіддя та їх класифікація. Земельні угіддя як основний елемент кількісного обліку. Сільськогосподарські угіддя та їх структура. Елементи обліку лісів та інших лісовкритих площ. Класифікаційні одиниці забудованих земель. Структура відкритих заболочених земель та земель водного фонду.
5	Тема 5. Ринок землі в Україні. Загальні положення та правові основи формування та функціонування ринку землі. Порядок купівлі-продажу землі й окремих земельних ділянок на конкурентних засадах. Сучасний стан ринку земель не сільськогосподарського призначення в Україні. Ринок земель сільськогосподарського призначення: стан та перспективи розвитку.
6	Тема 6. Оренда землі в Україні. Загальні положення та правові засади оренди землі. Договір оренди землі та порядок надання земельних ділянок в оренду. Права та обов'язки орендодавця та орендаря. Особливості оренди землі в Україні.
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. РОЗВИТОК АГРОБІЗНЕСУ В УКРАЇНІ	
7	Тема 1. Теоретико-методологічні основи функціонування АПК. Агропромислова інтеграція:: суть, види та аспекти функціонування. Суть АПК, його структура. Основні форми агропромислової інтеграції. Функціональна структура АПК. Функціональні зв'язки АПК. Типізація АПК. Методи дослідження АПК.
8	Тема 2. Особливості територіальної організації основних сфер агробізнесу. Сучасна галузева структура АПК. Функціональна структура АПК. Територіальна структура і організація АПК. Перша сфера АПК та її особливості. Друга сфера – головна ланка АПК. Третя сфера АПК. Регулювання міжгалузевих відносин.
9	Тема 3. Сільське господарство - основа розбудови агробізнесу. Географічні аспекти сільськогосподарського виробництва як первинної ланки АПК. Приватні господарства населення в перехідній та ринковій моделі аграрної економіки. Сучасний стан аграрного виробництва в сільськогосподарських підприємствах. Розвиток фермерських господарств в умовах аграрної реформи.
10	Тема 4. Загальна оцінка й структура рослинницько-продуктових та тваринницько-продуктових підкомплексів України. Економічна суть, різновиди та особливості продуктових підкомплексів. Організаційно-виробничі характеристики головних продуктових підкомплексів. Ринкові перетворення в продуктових підкомплексах.
11	Тема 5. Економічний механізм АПК. Економічний механізм та його роль у системі АПК. Управління в системі економічного механізму АПК. Цінові та фінансово-кредитні важелі економічного механізму. Державне замовлення і роль держави у становленні економічного механізму АПК. Особливості формування економічного механізму АПК за сучасних умов.
12	Тема 6. Географічні особливості становлення різноукладності в умовах аграрної реформи. Соціально-географічні особливості становлення різноукладності в умовах аграрної реформи. Особливості становлення та розвитку приватних аграрних селянських господарств. Приватно-фермерський і колективний сільські уклади.
13	Тема 7 Наукові основи суспільно-географічного дослідження інвестиційної діяльності в агробізнесі. Наукові основи суспільно-географічного дослідження інвестиційної діяльності в агропродовольчому виробництві. Чинники інвестиційної діяльності в сільському господарстві та харчовій промисловості України. Регіональний аналіз інвестиційної діяльності в сільському господарстві та харчовій промисловості України. Проблеми та шляхи удосконалення інвестиційної діяльності в агропродовольчому виробництві України.
14	Тема 8. Прогнозування і планування розвитку системи ведення сільського господарства. Державна науково-технічна політика. Загальні підходи до планування системи господарювання. Класифікація систем господарювання та основні етапи обґрунтування системи господарювання. Планування системи ведення рослинництва і тваринництва.

Тематика лабораторних занять з переліком питань

№ з/п	Назва теми
1.	<i>Лабораторна робота №1.</i> Структура, особливості та динаміка використання земельного фонду України.
2.	<i>Лабораторна робота №2.</i> Визначення показників залучення земель до господарського обігу
3.	<i>Лабораторна робота №3</i> Територіальна диференціація рівнів освоєння життєвого простору
4.	<i>Лабораторна робота №4.</i> Ефективність функціонування різноукладних типів господарств в Україні
5.	<i>Лабораторна робота №5</i> Дослідження динамічних характеристик показників агровиробничої діяльності. Територіальні відміни виробництва валової продукції сільського господарства в Україні.
6.	<i>Лабораторна робота №6</i> Особливості забезпечення населення України основними видами продовольства на регіональному рівні.
7.	<i>Лабораторна робота №7.</i> Визначення базисних і ланцюгових індексів та темпів приросту виробництва валової продукції в сільському господарстві

Завдання для самостійної роботи студентів

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Порівняльна характеристика структури світового земельного фонду та земельного фонду України.	7
2.	Особливості формування земельних кадастрів та території України та інших держав.	8
3.	Особливості розподілу земельного фонду між власниками і землекористувачами в країнах із різним ступенем економічного розвитку. Зазначте чинники які впливають на особливості цього розподілу.	7
4.	Класифікація земельних угідь в різних країнах та регіонах світу суттєво різняться. Зазначте та охарактеризуйте чинники які лежать в основі класифікаційних ознак.	7
5.	Загальні положення та правові основи формування та функціонування ринку землі і країнах Європи, Азії та Америки	7
6.	Порядок надання земельних ділянок в оренду. Розкрийте особливості різних видів орендних відносин.	8
7.	Зміст та сутність теоретико-методологічних підходів до вивчення агробізнесової діяльності..	5
8.	Територіальна організація основних сфер агробізнесу в Україні. Порівняйте форми які присутні в Україні та країнах ЄС.	6
9.	Опишіть перспективи розвитку агробізнесу в Україні пов'язанні із впливом військових дій на її території.	5
10.	Географічні особливості становлення різноукладенні в умовах аграрної реформи України.	6
11.	У чому полягає сутність продовольчої безпеки країни? За даними виконання лабораторних робіт охарактеризуйте споживчий баланс різних регіонів України.	5
12.	Аналіз інвестиційної діяльності у сільському господарстві та харчовій промисловості України та регіональному рівні.	6
13.	SWOT- аналіз переваги та недоліки розвитку агробізнесу в Україні.	6
14.	Цінові та фінансово-кредитні важелі розвитку сучасного агробізнесу в Україні та країнах ЄС.	6
	Разом	76

Перелік контрольних питань до дисципліни для поточного самоконтролю та самоперевірки тем та змістовних модулів

Модуль №1 «Земельні ресурси України»

1. Охарактеризуйте основні таксономічні одиниці земельного фонду
2. Охарактеризуйте сучасний стан та особливості використання земельних ресурсів у регіонах України
3. Поясніть відмінності у землезабезпеченні населення в регіонах України
4. Розкрийте особливості та чинники впливу на формування структури земельних ресурсів України та їх територіальну диференціацію
5. Опишіть порядок надання земельних ділянок в оренду
6. Дайте визначення та розкрийте структуру земель сільськогосподарського призначення
7. Розкрийте особливості сучасного розвитку сільського господарства в Україні
8. Охарактеризуйте основні структурні елементи форми статистичної звітності б-зем
9. Дайте визначення земель природно-заповідного фонду та розкрийте географію їх поширення
10. Розкрийте зміст понять земель оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення
11. Дайте визначення земель лісового фонду та опишіть територіальні відмінності їх поширення
12. Розкрийте зміст термінів “землі промисловості”, “землі транспорту” та “землі зв’язку”
13. Опишіть класифікаційні ознаки населених пунктів та їх соціально-економічне значення
14. Назвіть особливості формування структури земельного фонду в сільській та міській місцевостях та відмінності в їх використанні
15. Зазначте основні категорії землевласників та землекористувачів та відмінності між ними
16. Назвіть класифікаційні ознаки землевласників та землекористувачів
17. Охарактеризуйте сучасний стан розподілу земельного фонду України між землевласниками та землекористувачами
18. Опишіть методику визначення екологічної стабільності території
19. Опишіть земельні угіддя – як основний елемент кількісного обліку
20. Опишіть чинники впливу на формування структури та використання земельного фонду
21. Охарактеризуйте ринок земель сільськогосподарського призначення, його сучасний стан та перспективи розвитку
22. Охарактеризуйте класифікаційні одиниці забудованих земель
23. Розкрийте структуру відкритих заболочених земель та земель водного фонду
24. Розкрийте суть моніторингу земель та збалансованого землекористування
25. Дайте визначення терміну “землі сільськогосподарського призначення” та порядку їх використання
26. Опишіть порядок купівлі-продажу землі й окремих земельних ділянок на конкурентних засадах
27. Розкрийте суть антропогенної перетвореності території. Зазначте основні регіональні відміни в Україні
28. Охарактеризуйте стан ринку земель сільськогосподарського призначення
29. Зазначте територіальні відміни залучення земель до господарського обігу в Україні
30. Охарактеризуйте особливості оренди землі в Україні
31. Зазначте права та обов’язки орендодавця та орендаря

Модуль №2 «Розвиток агробізнесу в Україні»

1. Агропромислова інтеграція, суть, види, аспекти функціонування
2. Охарактеризуйте основні блоки розробки інвестиційних програм
3. Охарактеризуйте I та III сфери агробізнесової діяльності
4. Охарактеризуйте функціональну структуру АПК
5. Охарактеризуйте функціональні зв’язки АПК
6. Зазначте територіальні відмінності використання орних земель в умовах аграрної реформи
7. Охарактеризуйте територіальну концентрацію виробництва основних продуктів харчування в Україні
8. Охарактеризуйте територіальну структуру і організацію АПК
9. Які види інвестиційних програм виділяються в агробізнесі
10. Опишіть функціональну структуру АПК
11. Здійсніть класифікацію інвестицій в агробізнесі
12. Охарактеризуйте географічні аспекти сільськогосподарського виробництва як первинної ланки АПК
13. Опишіть основні стадії інвестиційного процесу
14. Охарактеризуйте галузеву структуру та територіальну організацію зернопродуктового комплексу
15. За якими ознаками здійснюється класифікація інвестицій в агробізнесі
16. Охарактеризуйте землю як основний ресурс агровиробництва
17. Розкрийте концептуальні засади розвитку АПК в Україні
18. Охарактеризуйте сучасний стан аграрного виробництва в сільськогосподарських підприємствах

19. Зазначте стратегічну мету регіональних інвестиційних програм
20. Охарактеризуйте розвиток фермерських господарств в умовах аграрної реформи
21. Розкрийте географію м'ясопродуктового під комплексу
22. Оцініть ефективність функціонування різноукладних типів господарств в Україні
23. Опишіть особливості становлення та формування переробних ланок агробізнесу
24. Розкрийте структуру галузей харчової промисловості
25. Охарактеризуйте IV сферу АПК
26. Охарактеризуйте складні елементи територіальної структури агропродовольчого комплексу
27. Розкрийте особливості функціонування картопле - та овоче-баштанних продуктивних під комплексів
28. Розкрийте сутність спеціалізації в сільському господарстві та наведіть приклади методики її визначення
29. У чому полягає суть горизонтальної інтеграції в агробізнесі
30. Розкрийте структуру тваринницько-продуктивних під комплексів
31. Опишіть основні функції агробізнесової діяльності в сучасних умовах
32. Охарактеризуйте основні чинники формування агропродовольчого ринку
33. У чому полягає сутність інвестиційної діяльності в агробізнесі
34. Охарактеризуйте цінні та фінансово-кредитні важелі економічного механізму в АПК
35. Проблеми та перспективи розвитку АПК у зв'язку зі вступом України до СОТ
36. Охарактеризуйте роль держави у розвитку АПК
37. Які види інвестиційних програм виділяються в агробізнесі
38. Опишіть особливості становлення та розвитку приватних аграрних селянських господарств
39. Опишіть цінні та фінансово-кредитні важелі економічного механізму в агробізнесі
40. Зазначте функції та особливості розвитку цукрово-бурякового продовольчого під комплексу
41. Охарактеризуйте управління в системі економічного механізму АПК

ТЕМАТИКА ІНДИВІДУАЛЬНИХ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКИХ ЗАВДАНЬ (ІНДЗ)

Тематика (ІНДЗ) з курсу «Земельні ресурси та розвиток агробізнесу»

(максимальна кількість балів-5)

Теми індивідуальних науково-дослідних завдань до змістового модуля 1 (виконуються у формі рефератів).

Роль земельних ресурсів у забезпеченні населення планети продуктами харчування: сучасний стан і перспективи. Проблеми розширення площ орнопридатних земель та їх вплив на екологічну ситуацію. Регіональні та глобальні проблеми використання земельного фонду. Оцінка лімітуючих чинників ефективного використання земельного фонду на регіональному рівні. Динаміка структури земельного фонду України за період незалежності. Вплив процесів роздержавлення земель на екологічну ситуацію та обсяги виробництва продуктів харчування й сировини для харчової та легкої промисловості. Ринок землі в Україні: сучасний стан та перспективи залучення до його функціонування сільськогосподарських земель. Структура та зміст національної програми з охорони земельних ресурсів. Оцінка комплексу заходів зі збереження земель та запобігання деградаційним процесам. Юридична відповідальність за нераціональне використання земельних ресурсів. Історичні етапи формування земельного кадастру на території України. Земельні кадастри постсоціалістичних країн. Реформування державного земельного кадастру в період незалежності України. Інформаційне забезпечення земельно-кадастрових відомостей: методи їхнього одержання, аналізу і систематизації. Знімання та обстеження території при веденні земельного кадастру ч. Статистичні методи одержання обробки та аналізу відомостей земельного кадастру. Текстові та планово-картографічні матеріали державного земельного кадастру. Автоматизація ведення державного-земельного кадастру, необхідність створення автоматизованої системи. Правове та організаційно-методичне забезпечення автоматизованої системи ведення земельного кадастру. Побудова програми і порядок ведення автоматизованої системи державного земельного кадастру. Грошова оцінка земель в Україні та її правове забезпечення. * Методика грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення та населених пунктів. Експертна грошова оцінка земельних ділянок: принципи та методичні підходи. Бонітування ґрунтів: принципи і завдання. Природно-сільськогосподарське районування території України. Діагностичні ознаки бонітування ґрунтів і методи їхнього визначення. Складання шкал бонітування ґрунтів. Сучасний стан бонітування ґрунтів в Україні.

Теми індивідуальних науково-дослідних завдань до змістового модуля 2 (виконуються у формі рефератів).

Управлінські аспекти формування моделі інноваційного розвитку АПК. Економічна сутність

ринкової моделі агропромислового комплексу України. Теоретичні засади і практичні аспекти аграрного маркетингу. Маркетинг сільськогосподарського виробництва. Ціноутворення на товарних ринках АПК. Управління каналами розподілу, торговельно-збутова політика підприємств АПК і фермерських господарств. Стратегія інтеграції АПК України в Єдину аграрну політику Європейського Союзу та до вимог і правил СОТ. Механізми регулювання співвідношення експортно-імпортних операцій в АПК. Цілі розвитку і трансформації АПК та їх структуризація. Основні чинники виробництва в АПК України та державна політика щодо регулювання їх впливу. Законодавче поле України з регулювання зовнішньоекономічної діяльності АПК. Рівні та види економічної рівноваги, її циклічна природа і вплив на зовнішньоторговельний баланс. Сальдо зовнішньоторговельного балансу продукції АПК: стан, оцінка та тенденції розвитку. Передумови економічної інтеграції та розвитку торговельних відносин між Україною та ЄС.

Методи навчання

Під час вивчення курсу «Земельні ресурси та розвиток агробізнесу» доцільно використовувати наступні методи навчання:

- Словесні (лекція, бесіда з елементами дискусії, розповідь, пояснення) для проведення лекційних занять, а також наочні методи (демонстрування, використання ТЗН);
- Наочні методи здебільшого використовуються для проведення практичних робіт, серед яких найпоширеніші такі: демонстрація, графічні методи (використання таблиць, графіків), знакові (умовні позначення основних частин об'єкта).

Методи контролю

При вивченні дисципліни «Земельні ресурси та розвиток агробізнесу» рекомендується використовувати такі методи і форми контролю:

1. Для контролю засвоєння лекційного матеріалу: письмові модульні контрольні роботи; поточне тестування; оцінка за індивідуальне навчальне завдання; підсумковий письмовий екзамен.
2. Для контролю і оцінювання лабораторних робіт: практична перевірка і оцінювання кожної лабораторної роботи.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота											Сума
Змістовий модуль №1					Змістовий модуль № 2						
ПК	ЛР	СР	МКР	Σ	ПК	ЛР	СР	Σ	ІНДЗ	залік	
12	6	6	3,5	27,5	11,5	8	8	27,5	5	40	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80-89	B	дуже добре	
70-79	C	добре	
60-69	D	задовільно	
50-59	E	достатньо	
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ТА ШКАЛОЮ ECTS

З навчальної дисципліни навчальним планом передбачена форма контролю – письмовий залік.

Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль знань студента. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та інших видів занять, самостійної роботи і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі.

Загальна кількість балів, яку студент може отримати у процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів студент набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (заліку).

Кількість балів за кожний навчальний елемент виводиться із суми поточних видів контролю. Кількість балів за змістовний модуль дорівнює сумі балів, отриманих за навчальні елементи даного модуля. Максимальна кількість балів складає: за 1 модуль – 27,5; 2 модуль – 27,5 балів; ІНДЗ – 5.

Студент, який набрав протягом нормативного терміну вивчення дисципліни 60 балів та виконав навантаження за всіма кредитами, має можливість не складати залік і отримати набрану кількість балів як підсумкову оцінку або складати залік з метою підвищення свого рейтингу за даною навчальною дисципліною. Підсумкова оцінка за навчальну дисципліну, з якої складається залік, виводиться із суми балів поточного контролю за модулями (до 60 балів) та модуля-контролю (заліку) – до 40 балів. Якщо студент за власною ініціативою, бажанням, крім обов'язкових видів контролю (60 балів), виконує додаткові види роботи, що відображені в графі 10 (реферати, розв'язання задач) при цьому набравши додатково не менше 40 балів, може отримати оцінку за залік автоматично.

Відповідно до вимог Болонської угоди проводиться місцева (національна) шкала визначення оцінок і шкала ECTS. Для їх порівняння використовується така таблиця

Студент, який не отримав позитивні оцінки за підсумками роботи над кожним модулем, вважається не атестованим та не допускається до складання заліку. Допущеним до складання іспиту студент може бути лише у разі відпрацювання всього матеріалу, передбаченого навчальним планом у повному обсязі, або тієї частини навчального матеріалу, за який отримано незадовільну оцінку, або за яким він не атестований.

Облік успішності за формами поточного контролю знань за двома модулями в межах академічних груп проводиться за такими видами роботи студента:

- підготовка рефератів та ІНДЗ,
- письмове (комп'ютерне) тестування,
- письмове визначення основних понять,
- контрольні роботи, самостійні роботи,
- розв'язання задач.

Для здійснення контролю знань студентів викладач заповнює журнал, де вказуються оцінки за кожний навчальний елемент. Журнал зберігається у викладача. За модулями заповнюються відомості рубіжного контролю, які подаються і зберігаються на кафедрі.

1. Порядок проведення заліку

1.1. З навчальної дисципліни «Земельні ресурси та розвиток агробізнесу» проводиться семестровий письмовий залік. Студенти отримують білет, що містить три теоретичних питання з дисципліни, 10 тестових завдань з пройденого матеріалу.

У 40 балів, що можливо отримати на заліку входить: 3 теоретичних питання (по 10 балів відповідно), 10 тестів по 1 балу (сумарно 10).

За повне розкриття першого, другого та третього теоретичних питань ставиться по 10 балів. У випадку не повної відповіді зберігається відсоткове відношення розкриття відповіді та бального оцінювання.

1.2. У випадку незгоди студента з отриманою в результаті письмового заліку оцінкою відбувається його усна відповідь. У процесі цього студентом можуть бути задані додаткові питання.

2. Критерії оцінювання відповідей

Оцінкою «А» оцінюється повна та аргументована відповідь на теоретичне запитання, тестові питання та сформульовано правильні визначення з глосарію, а також подано правильний розв'язок задачі, що розкриває суть матеріалу, що свідчить про вміння аналізувати матеріал та робити змістовні висновки. Відповідь повинна бути чіткою, логічною і послідовною.

Відповідь оцінюється на «В» за умови розкриття теоретичного питання білету та тестових завдань, понять з глосарію і задачі, але містить неточності, що не суттєво впливають на зміст завдання.

Відповідь оцінюється на «С» за умови повного та правильного розкриття одного з питань білету, але у відповіді не достатньо правильно сформульовано визначення з глосарію. У той же час тестові та практичні завдання вирішені на належному рівні.

Якщо підхід викладення матеріалу правильний, але виявляється недостатнє його розуміння, і в той же час практичне завдання розв'язано з деякими неточностями виставляється оцінка «D».

Відповідь оцінюється на «E» у випадку правильного підходу до викладення теоретичного матеріалу та розв'язання практичного завдання.

В усіх інших випадках відповідь оцінюється на «Fх».

Методичне забезпечення

1. Стандарт вищої освіти України за спеціальністю «Геодезія та землеустрій» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти №517 від 11.05.2021р.
2. Освітньо-професійна програма 2699 «Геодезія та землеустрій» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальність 193 «Геодезія та землеустрій». Сертифікат НАЗЯВО про акредитацію ОП № 8220 від 16.05.2024р.
2. Програма навчальної дисципліни «Земельні ресурси та розвиток агробізнесу».
3. Навчальний план підготовки для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 193 «Геодезія та землеустрій».

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ ДО НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основна

1. Дехтяренко Ю.Ф., Лихогруд М.Г., Манцевич Ю.М., Палеха Ю.М. Методичні основи грошової оцінки земель в Україні : навч. посіб. Київ : Профі, 2007. 624 с.
2. Довідник із землеустрою за ред. Л.Я. Новаковського. 4-те вид., перероб. і доп. Київ : Аграр. наука, 2015. 492 с.
3. Перович Л.М., Перович І.Л., Сай В.М.. Кадастр територій : підручник. Львів : видавництво Львівської політехніки, 2019. 244с.
4. Перович Л.М., Сай В.М. Маланчук М.С. Теоретичні засади землеустрою: навч. посіб. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2015. 236 с.16.
5. Сухий П.О., Атаманюк Т-М.М. Земельні ресурси Українського Передкарпаття : монографія. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2021. 236 с
6. Сухий П.О., Білокриницький С.М., Костащук І.І., Білоус Ю.О. Районне проектування та територіальне планування : навч-метод. пос. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2023. 340 с.
7. Тревого І.С., Дутчин М.М., Ільків Є.Ю.. Державний земельний кадастр : підручник. 2-е видання. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2022. 424 с.
8. Третяк А.М. Землеустрій : підручник. Херсон: Олді-плюс, 2014. 520 с.
9. Сухий П.О. Агробізнес і земельний ресурси : словник-довідник 2-ге вид. переробл. та доповн. Чернівці: ЧНУ, 2023. 280 с.
10. Сухий П.О., Заячук М.Д., Проданюк Д.М., Сендзюк Ю.І. Картографія : навч.-метод.пос. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2024. 428 с.
11. Сухий П.О., Атаманюк Т-М.М. Дарчук К.В. Мельник А.А. Земельні ресурси та розвиток агробізнесу. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2014. 144 с.

Додаткова

1. Агностарп : словник. agrostarp.pp.ua.
2. Лазаренко О.В. Земельні ресурси та розвиток агробізнесу : метод. вказівки. Миколаїв : вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2022. 64с.
3. Новаковська І.О. Трансформація сільськогосподарського землекористування: [монографія] Чернівці : Прут, 2010. 208 с.
4. Панас Р.М., Маланчук М.С. Кадастр природних ресурсів: навч. посіб; за заг.ред. Р.М. Панаса. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2014. 436 с.
5. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розмежування земель державної та комунальної власності: Закон України від 6 вересня 2012 р. № 5245-VI // Відомості Верховної Ради України. 2013. №36. С.472.
6. Тревого І.С., Дутчин М.М., Ільків Є.Ю.. Інвентаризація земель та нерухомості : навч. посіб. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2016. 351 с.
7. Третяк А.М. Екологія землекористування: теоретико-методологічні основи формування та адміністрування: [монографія]. Херсон: Грінь Д.С, 2012. 440 с.